گزارش خبر
NEWSREPORT

کد خبر: ۵۳۴۷۷۴
پنج شنبه ۴ تیر ۱۴۰۵ ۱۹:۳۶

از شناسایی استعدادها تا شکوفایی نبوغ؛ نقشه راه آموزش عالی برای جذب نخبگان

خلیل نوروزی، دانش‌آموخته دکتری سیاست‌گذاری علم و فناوری دانشگاه تهران، در مقاله «راهبردهای جذب نخبگان در نظام آموزش عالی جمهوری اسلامی ایران با استفاده از مدل گسترش عملکرد کیفیت» ضمن بررسی عوامل مهاجرت نخبگان، راهبردهای بهبود وضعیت موجود را با استفاده از این مدل ارائه می‌کند.

به گزارش شبکه خبری مدیران نابغه، توانایی جذب و نگهداری استعدادهایی که دارای مهارت‌های چندوظیفه‌ای، کارآفرینی و توان فعالیت در محیط‌های فرهنگی متفاوت باشند، امروزه به یکی از کلیدهای موفقیت سازمان‌های جهانی تبدیل شده است. از سوی دیگر، کاهش پایبندی کارکنان به یک شرکت خاص و تمایل به آزادی بیشتر فردی باعث شده است تا این موضوع به یک چالش فراگیر برای سازمان‌ها تبدیل شود. این مسئله در فضای رقابت مؤسسات آموزش عالی برای جذب استعدادهای برتر، اهمیتی دوچندان می‌یابد؛ زیرا نه تنها دانشگاه‌های داخلی، بلکه دانشگاه‌های خارجی نیز به مقصدی جذاب برای دانش‌پژوهان کشور تبدیل شده‌اند و در حقیقت یک رقابت جهانی و بدون مرز شکل گرفته است.

خلیل نوروزی، دانش‌آموخته دکتری سیاست‌گذاری علم و فناوری دانشگاه تهران، در مقاله «راهبردهای جذب نخبگان در نظام آموزش عالی جمهوری اسلامی ایران با استفاده از مدل گسترش عملکرد کیفیت» ضمن بررسی عوامل مهاجرت نخبگان، راهبردهای بهبود وضعیت موجود را با استفاده از این مدل ارائه می‌کند.

لزوم مدیریت سرمایه فکری برای تقویت شکوفایی و نوآوری ملی

نویسنده مقاله در مقدمه با اشاره به اینکه مدیریت سرمایه فکری در دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی اهمیت بسیاری یافته است، می‌گوید: «مسئولان این حوزه باید نقش آن‌ها را در شکوفایی و نوآوری ملی تقویت کنند، زیرا مهم‌ترین ورودی‌ها و خروجی‌های دانشگاه‌ها نامحسوس است و تنها بخش کوچکی از آن‌ها شناخته شده‌اند.»

در اقتصاد دانش‌بنیان همه بخش‌ها بر پایه دانش بنا شده‌اند. به گفته این پژوهشگر، «دانشگاه‌ها در تمام فرآیندهای چنین اقتصادی حضوری فعال دارند؛ به همین دلیل کمیسیون اروپا بیان می‌کند که سرمایه‌گذاری در کیفیت دانشگاه‌ها، سرمایه‌گذاری مستقیم در آینده کشورها است.»

نوروزی در ادامه با بیان اینکه در دهه‌های گذشته اکثر تحلیل‌های مدیریت دانش و سرمایه فکری در بخش خصوصی صورت گرفته است، عنوان می‌کند: «در حال حاضر علاقه شدیدی به تحقیق بر روی سازمان‌های دولتی و خصوصی آموزشی از جمله مراکز تحقیقاتی و دانشگاه‌ها ایجاد شده است، اما فضای رقابتی موجود برای جذب بهترین‌ها، سازمان‌های آموزشی را به طراحی استراتژی‌هایی واداشته است که مسیر عملکرد آینده را برای آن‌ها روشن می‌کند؛ موضوعی که در دانشگاه‌های کشور تا حدی به فراموشی سپرده شده است.»

حمایت از حقوق مالکیت فکری نخبگان ضرورت دارد

نویسنده مقاله با اشاره به مطالعه‌ای که توسط مک‌کنزی و همکاران در سال ۱۹۹۷ انجام شد، می‌نویسد: «واژه جنگ برای استعداد را برای توصیف چالش‌هایی که سازمان‌ها با آن مواجه هستند مطرح کرده‌اند.»

بر این اساس وی می‌گوید: «نباید تصور شود که مدیریت استعداد فرایندی است که در مدت کوتاهی تکمیل می‌شود. این فرایند دربرگیرنده عوامل بسیاری است و تنها بخش منابع انسانی مسئولیت آن را بر عهده ندارد؛ همین امر مدیریت استعدادها را در عین ارزشمندی، دشوار و زمان‌بر می‌کند.»

هر زمان بحث نخبگان پیش می‌آید، گویی مسئله مهاجرت نیز با آن گره خورده است. این استاد دانشگاه در این‌باره می‌گوید: «گرچه مهاجرت نخبگان علمی پدیده‌ای نوظهور نیست، با این حال از چند دهه پیش ابعاد آن گسترده‌تر شده و کمیت و کیفیت آن تغییر یافته است. در حال حاضر یکی از حادترین مسائل مناطق در حال توسعه، مهاجرت نخبگان و به تبع آن کمبود نیروی انسانی کارآمد است.»

نویسنده با اشاره به اینکه بر اساس برخی برآوردها، خسارت سالانه ناشی از خروج سرمایه‌های فکری بیش از سه برابر درآمدهای نفتی کشور برآورد شده است، عنوان می‌کند: «بنابراین ایجاد یک فضای علمی بارور و امن برای نخبگان، بیش از هر چیز ضروری به نظر می‌رسد.»

شیوه‌های جذب نخبگان کدامند؟

در دو دهه گذشته مفهوم مهاجرت نخبگان متحول شده و تأکید بیشتری بر جذب مغزها به عنوان یکی از شاخص‌های اصلی سرمایه فکری شده است.

این استاد دانشگاه دو شیوه متفاوت و جذاب را در جذب نخبگان مطرح می‌کند: «برگشت مهاجران به کشور مبدأ (روش برگشت) و بسیج نیروهای خارج از کشور و همکاری آن‌ها از راه دور در فعالیت‌های توسعه کشور خویش (روش پراکندگی).»

نویسنده ادامه می‌دهد: «در برخی کشورهای تازه صنعتی‌شده مانند سنگاپور، کره جنوبی و همچنین کشورهای در حال توسعه بزرگی مانند هند و چین، روش نخست با موفقیت اجرا شده است. این کشورها از دهه ۱۹۸۰ برنامه‌های بازگشت نخبگان را آغاز کردند و شبکه‌های گسترده‌ای ایجاد کرده‌اند تا این افراد بتوانند به شکل مؤثرتری در توسعه کشور خود نقش‌آفرینی کنند.»